

Ecologische quickscan

In het kader van bestemmingsplanwijziging
Harderwijkerweg 36 te Harskamp

Foto: Vogelbescherming Nederland

Uitvoering	Ruimte voor Advies BV Deventerstraat 179, 8171 NS Vaassen
Opdr.gvr.	De Slijpkruik
Locatie	Harderwijkerweg 36 6732 ER te Harskamp
Datum	20 augustus 2018
Status	v2

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en doel	
1.2	Beschrijving locatie en ingreep	
1.3	Opzet onderzoek	
2	Resultaten	6
2.1	Vaatplanten	
2.2	Broedvogels	
2.3	Vleermuizen	
3.4	Grondgebonden zoogdieren	
3.5	Overige soorten	
3	Effecten	13
3.1	Broedvogels	
3.2	Vleermuizen	
3.3	Overige soorten	
4	Gebiedsbescherming	15
4.1	Natuurnetwerk Nederland	
4.2	Natura 2000	
5	Conclusies en Aanbevelingen	18
5.1	Overzicht van de bevindingen	
5.2	Conclusies en aanbevelingen	
6	Wettelijk kader	21

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Voorliggend rapport beschrijft de bevindingen van een ecologische quickscan uitgevoerd op het perceel aan de Harderwijkerweg 36 te Harskamp. De initiatiefnemer heeft een omgevingsvergunning aangevraagd. De initiatiefnemer wil de bestemming laten wijzigen van 'Agrarisch' naar 'Wonen', en uiteindelijk alle bestaande bebouwing m.u.v. de nieuwe woning slopen. Daarvoor in de plaats wil men twee woningen en één schuur realiseren, inmiddels is al een woning gebouwd. De ingreep is getoetst aan de Wet natuurbescherming. Voor het onderzoek voldoet in eerste instantie een 'quickscan': een onderzoek op basis van een bronnenonderzoek en een veldbezoek, waarbij een deskundige een inschatting maakt van de mogelijke aanwezigheid van beschermde flora en fauna. De quickscan betreft een momentopname, er kan dus geen rekening worden gehouden met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderd terreingebruik en –beheer na afloop van het onderzoek. De quickscan kan leiden tot uitvoeriger onderzoek of tot een advies voor mitigerende/compenserende maatregelen. De geldigheidsduur van resultaten bedraagt voor zwaarder beschermde soorten maximaal 3 jaar.

1.2 Beschrijving locatie en ingreep

De onderzoekslocatie betreft ca. 7.000 m² aan de Harderwijkerweg 36, gelegen in Harskamp in de gemeente Ede (zie afb. 1.1 en 1.2). De bebouwing bestaat uit een woning met bijgebouw, een kantine, een tweede woning, een tweetal opslaglocaties, een tweetal varkensstallen en een opslaglocatie, ook zijn er drie silo's aanwezig op de onderzoekslocatie. Het terrein rondom de bebouwing is deels verhard met klinkers, asfalt en achter de stallen aan de noordzijde onverhard. De woning en het bijgebouw hebben beide een pannendak, evenals de oude woning op de onderzoekslocatie. De rest van de bebouwing hebben een golfplaten dak. Varkensstal 4 en de werkplaats/opslaglocatie (afbeelding 1.1) heeft een asbestplaten dak. De rest van de schuren heeft een metalen platendak. Varkensstallen 3 en 4 en de werkplaats zijn wel voorzien van isolatiemateriaal. De rest van de schuren heeft geen dakbeschot, de metalen platen liggen los op de constructie. De tweede woning en de kantine zijn wel voorzien van isolatie. De opbergschuren zijn vrij toegankelijk voor vogels en ook de stallen zijn van openingen voorzien waardoor deze vrij toegankelijk zijn. Alle ingrepen vallen onder de noemer "ruimtelijke ontwikkeling en inrichting".

1.3 Opzet onderzoek

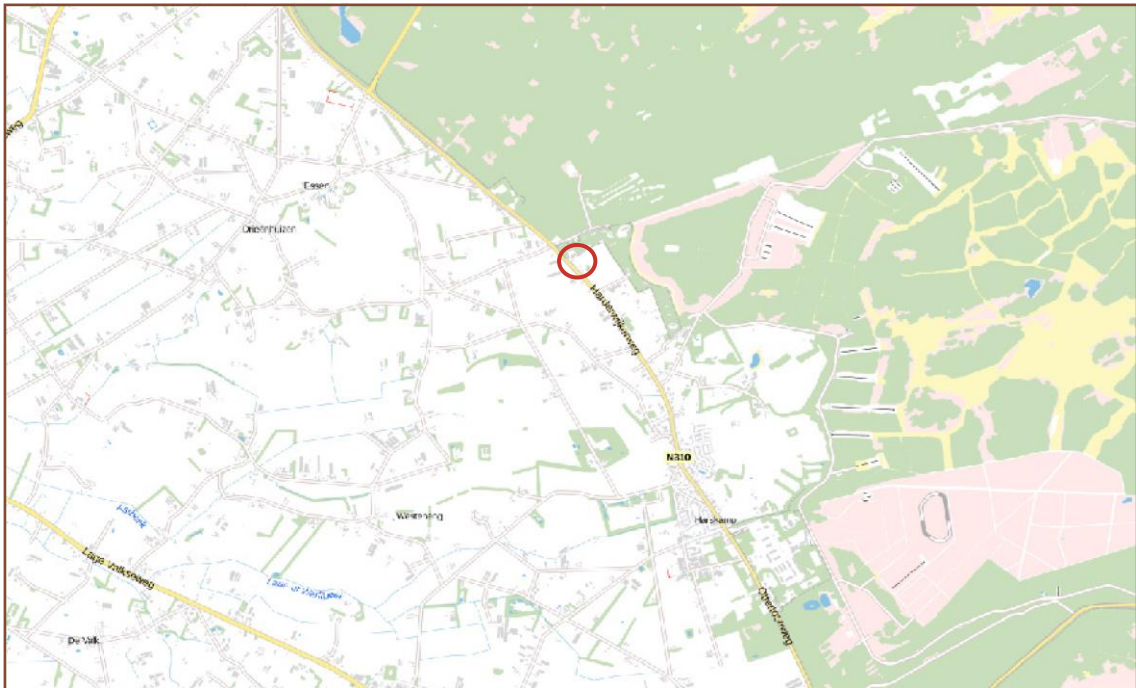
De ecologische quickscan bestaat uit een beknopt literatuuronderzoek (verspreidingsatlassen, websites etc.), een veldbezoek en rapportage met bevindingen en advies. De locatie is op 10 juli 2018 bezocht door J. Mossink BSc, ecooloog van bureau Ruimte voor Advies. Tijdens dit onderzoek is het terrein verkend op de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Daarbij is in het bijzonder gelet op (mogelijke) verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten zoals Huismus, vlermuizen en marters. Het locatiebezoek is uitgevoerd onder wisselvallige weersomstandigheden bij een temperatuur van 18 °C en zwakke tot matige wind uit noordwestelijke richting.

Afb. 1.1: Luchtfoto onderzoekslocatie. Globale begrenzing onderzoekslocatie (rood kader). 1 = opbergschuur, 2 = opslaglocatie, 3 = varkensstal, 4 = varkensstal, 5 = opslaglocatie / werkplaats, 6 = kapschuur, 7= tweede woning, 8 = kantine en kantoor, 9 = bijgebouw woning, 10 = woning (westzijde).
Bron ondergrond: PDOK kadastralekaartv3.

Afb. 1.2: Luchtfoto plangebied Harderwijkerweg 36 te Harskamp (rode omlijning). Bron ondergrond: PDOK luchtfoto 2017.

Afb. 1.3: Globale ligging onderzoekslocatie Harderwijkerweg 36 te Harskamp (rode cirkel). Bron ondergrond: PDOK brtachtergrondkaart.

Afb. 1.4: Landschappelijke inrichtingsschets beoogde situatie. De woning rechts op de afbeelding is inmiddels gerealiseerd. Bron: Groentechnisch Adviesbureau De Slijkruik.

2 RESULTATEN BESCHERMDE FLORA EN FAUNA

2.1 Vaatplanten

Op het perceel zijn geen beschermde of bijzondere plantensoorten aangetroffen. Geschikte omstandigheden voor bijzondere vegetatie ontbreken. Algemene soorten domineren; Grote brandnetel, Vlierbes, Braam, Klimop, etc. Tegen de varkensstal staan enkele begroeiingen tegen de bebouwing. Ook is de ouwe woning begroeid met klimop. Het vóórkomen van beschermde of bijzondere plantensoorten is uitgesloten.

2.2 Broedvogels

Vogels met jaarrond beschermde verblijfplaats

Van een aantal vogelsoorten is het nest jaarrond beschermd, dus ook buiten het broedseizoen. Het gaat bijvoorbeeld om soorten die afhankelijk zijn van menselijke bebouwing of waarvan het nest ook buiten de broedperiode gebruikt wordt.

Door de ligging van de te slopen panden; aan de rand van het dorp Harskamp met daarnaast gelegen weilanden en het natuurgebied 'Veluwe' is het geschikt voor diverse beschermde soorten: Huismus, Steenuil, Kerkuilen. Tijdens het veldbezoek zijn mussen aangetroffen in de woning en bijgebouw en foeragerend over de zuidzijde van de onderzoekslocatie. De gebouwen zijn vrijwel allemaal toegankelijk voor vogels. De bebouwingen hebben openingen of zijn geheel open. De woning met bijgebouw is voorzien van een pannendak. De huismussen zijn rond deze bebouwingen waargenomen en broeden waarschijnlijk onder de nokpannen van de gebouwen. De woning heeft een schoorsteen welke voorzien is van een bedekking, tussen de bedekking en nokpannen is een ruimte dat erg geschikt voor de Huismus. In of nabij de overige bebouwing zijn geen huismussen of nesten van huismussen waargenomen. Om te bepalen of er genesteld wordt, waar eventuele nesten zich bevinden en hoeveel nesten er zijn, is vervolgonderzoek noodzakelijk. Als duidelijk is of er sprake is van overtreding van verbodsbepalingen kan de mate van mitigatie en compensatie worden bepaald en ontheffing worden aangevraagd.

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen aangetroffen of waarnemingen gedaan van andere jaarrond beschermde soorten zoals de Gierzwaluw, Steenuil of Kerkuil. Overige jaarrond beschermde nesten van broedvogels ontbreken binnen de invloedssfeer van de onderzoekslocatie. Er zijn geen nesten of potentiële nestlocaties van Ooievaar, Roek, Grote gele kwikstaart of roofvogels aangetroffen binnen de perceelgrenzen.

Overige broedvogels

Van de meeste broedvogels is het nest alleen beschermd in de periode dat het voor de voortplanting gebruikt wordt. De opgaande houtige beplanting langs het perceel (berk, grove den, vlierbes) is geschikt voor diverse soorten algemene broedvogels. In de bomen en struiken zijn soorten als Merel, Winterkoning, Roodborst, Fitis, Groenling en Houtduif te verwachten. Tijdens het veldbezoek is in de begroeiing aan de westzijde een Heggemus waargenomen. De onderzoekslocatie is zeer geschikt voor de Boerenzwaluw en de Huiszwaluw. Tijdens het veldbezoek zijn meerdere nesten geconstateerd van de Boerenzwaluw en de Huiszwaluw. In varkensstal 4 zijn ook nestlocaties aanwezig van de Zwarte roodstaart en van de Witte kwikstaart. Doordat de nieuwe loods deels open wordt zal er geen verlies van potentiële nestlocatie optreden.

2.3 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn zwaar beschermd vanuit de Europese Habitatrichtlijn. Geschikte verblijfplaatsen zijn vaak beperkt beschikbaar. Door sloop en renovatie zijn de laatste decennia veel potentiële verblijfplaatsen verdwenen. Niet alleen verblijfplaatsen maar ook lineaire doorlopende landschapselementen waarlangs vleermuizen zich verplaatsen tussen slaapplek en foerageergebied (zogenaamde vliegroutes) en belangrijk foerageergebied zijn beschermd.

De te slopen woning met bijgebouw is geschikt voor vleermuizen. De ruimtes tussen de nokpannen en dakbeschot zijn geschikte verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen (o.a. Gewone en Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger). Of er een toegankelijke spouw is kon niet worden beoordeeld. De locaties kunnen door vleermuizen gebruikt worden als zomer-, kraam- en paarverblijven. Mogelijk ook als winterverblijfplaats bij niet te strenge vorst. De kantine is voorzien van een gevelbetimmering. Vaak zijn ruimtes aanwezig tussen deze betimmering en de stenen waardoor geschikte locaties voor vleermuizen aanwezig zijn. Echter bij deze betimmering is geen ruimte aanwezig, deze betimmering is dicht aan de onderzijde waardoor vleermuizen niet kunnen invliegen. In de nok van de opbergschuur 1 is ruimte tussen de nokplaat en de platen waardoor vleermuizen de mogelijkheid hebben om in te vliegen. De binnenkant van deze zijde is onderzocht en is niet geschikt voor vleermuizen. Door het ontbreken van dakbeschot komen de vleermuizen in een grote ruimte terecht. Deze ruimte is vaak open en dus niet tochtvrij en te licht om geschikt te zijn voor vleermuizen. Van het pannendak van de oude woning missen enkele pannen waardoor gaten zijn ontstaan in het dak. Dit gebouw heeft wel een dakbeschot en zou dus door deze combinatie geschikt kunnen zijn voor vleermuizen. Echter zijn op deze locatie uitwerpselen van ratten waargenomen. Dit maakt het onwaarschijnlijk dat vleermuizen zich gevestigd hebben in de oude woning. Ook in de overige bebouwing ontbreken geschikte verblijfplaatsen.

De bomen op het projectgebied zijn niet geschikt voor overwegend boombewonende soorten zoals de Rosse vleermuis, Watervleermuis en Franjestaart. Deze soorten komen wel in de omgeving voor maar zullen niet gevestigd zijn op het projectgebied. De aanwezigheid van vaste, jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vleermuizen is, voor wat betreft de bomen, uitgesloten.

Door de aanwezige begroeiing is het gebied geschikt als foerageergebied. Vleermuizen gevestigd in of rondom de bebouwing gebruiken deze begroeiing mogelijk als jachtgebieden. Tijdens de werkzaamheden blijven deze echter ongemoeid.

2.4 Grondgebonden zoogdieren

Onder “grondgebonden zoogdieren” worden hier bedoeld alle zoogdieren met uitzondering van vleermuizen. Dit zijn knaagdieren, insecteneters, marters en eekhoorns. Op rommelige erven in het buitengebied wordt de Steenmarter regelmatig aangetroffen. Zowel in de bebouwing als op het erf zijn tijdens de quickscan nergens sporen die duiden op aanwezigheid (latrines, prooiresten, krabsporen, eierschalen) aangetroffen. De Steenmarter komt wel in de omgeving voor en incidentele aanwezigheid kan niet aan de hand van de quickscan worden uitgesloten. Beschermde gebiedsfuncties van de Boomarter kunnen om dezelfde redenen worden uitgesloten. Van een nestplaats of anderszins belangrijke functie van de Eekhoorn is zeker geen sprake. Wel is het zeker dat soorten als Eekhoorn, Das, Boomarter en groot wild in de omringende bossen leven (Atlas Nederlandse zoogdieren, NDFF, waarneming.nl).

Algemene kleine zoogdiersoorten zoals Veldmuis, Bosmuis, Bruine rat en Huisspitsmuis komen vrijwel zeker op het perceel voor. Tijdens het veldbezoek zijn meerdere uitwerpselen van de Bruine rat gevonden. In het naastgelegen weiland komen Hazen voor en de begroeide terreindelen zijn geschikt voor de Egel. Ook kleine marterachtigen zoals Wezel, Hermelijn of Bunzing zouden voor kunnen komen op de locatie, hier zijn echter

geen aanwijzingen voor gevonden. Voor deze soorten geldt in de Provincie Gelderland een vrijstelling bij ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Overige beschermde of bijzondere grondgebonden zoogdiersoorten zijn uit te sluiten wegens het ontbreken van potentieel leefgebied.

2.5 Overige soorten

Door het ontbreken van oppervlaktewater op het terrein is het vóórkomen van vissen uitgesloten. Door dit ontbreken is aantasting van voortplantingshabitat van amfibieën ook uitgesloten. Het terrein voldoet niet aan de voorwaarden waaraan potentieel leefgebied van reptielen en ongewervelden (libellen, vlinders, kevers, weekdieren) moet voldoen waardoor aanwezigheid van dergelijke soorten is uitgesloten. Het ontbreken van waarnemingen in beschikbare verspreidingsgegevens ondersteunt deze conclusie

Het begroeide deel van het projectgebied is echter wel geschikt als landhabitat voor enkele veelvoorkomende amfibieën (Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander).

Afb. 2.1 De te slopen stallen op de onderzoekslocatie. De stallen zijn niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Er werd geen activiteit van Huismussen waargenomen en er zijn geen mogelijke mussennesten aangetroffen. Wel zijn broedgevallen van de Witte kwikstaart, Zwarte roodstaart en Boerenzwaluw aangetroffen.

Afb. 2.2 De daklijst van de stal (4) is afgesloten waardoor deze niet geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen en de Huismus.

Afb. 2.3 Een nest van de Huiszwaluw aan het bijgebouw van de woning.

Afb. 2.4 Een te slopen bijgebouw. Overal op het dakbeschoot zijn rattenkeutels zichtbaar. Er werden geen nesten of sporen van vleermuizen aangetroffen bij de uitgebreide inspectie. Hierdoor is het hoogst onwaarschijnlijk dat vleermuizen of andere soorten dan Bruine rat zich hier hebben gevestigd.

Afb. 2.5 De begroeiing aan de noordzijde van het projectgebied. Algemene soorten zoals Grote brandnetel, Braam en Vlierbes overheersen.

Afb. 2.6 De woning en het bijgebouw zijn beiden geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen en als broedlocatie voor de Huismus. Vervolgonderzoek naar vleermuizen en de Huismus is noodzakelijk.

Afb. 2.7 De nestlocatie van de Zwarte roodstaart in de te slopen schuur (4).

Afb. 2.8 In de kapschuur is een nestlocatie van de Boerenzwaluw aanwezig.

Afb. 2.9 De te slopen kantine. De ruimtes tussen het dakbeschot en de golfplaten zijn afgesloten. Hier is het niet toegankelijk voor vleermuizen en huismussen.

Afb. 2.10 Een Huismus op het bijgebouw. De woning en het bijgebouw worden mogelijk gebruikt als vaste rust- en voorplantingsplaats.

3 EFFECTEN

3.1 Broedvogels

De sloop van een deel van de bestaande bebouwing kan leiden tot verstoring, aantasting of vernieling van jaarrond beschermde rust- of voortplantingsplaatsen van vogels zoals huismussen. De woning en het bijgebouw zijn geschikt als vaste rust- of voortplantingsplaats voor huismussen. Tijdens het veldbezoek is de Huismus ook rondom deze bebouwing waargenomen. Meerdere mannetjes, vrouwtjes en jongen waren op het erf aanwezig. Deze verplaatsten zich echter tussen verschillende erven. Het is niet duidelijk waar de nestlocaties zich bevinden. De geschikte onderzoeksperiode om dat te bepalen loopt globaal van april tot medio juni en is voor 2018 dus reeds verstreken. Voor het bepalen van het de mate van verstoring, aantasting of vernieling is vervolgonderzoek noodzakelijk in het voorjaar van 2019. Aan de hand van de uitkomsten van het vervolg onderzoek kan de mate van de mitigerende en compenserende maatregelen worden bepaald.

De nieuwbouw van de tweetal woningen kan tot kansen voor huismussen leiden. Het realiseren van nestgelegenheid zorgt ervoor dat het aantal nestmogelijkheden niet wordt verkleind na de werkzaamheden. Het aanbieden van nestgelegenheid is vaak eenvoudig te bewerkstelligen door bijvoorbeeld het plaatsen van vogelvides onder de onderste pannenrijen, inbouwen van nestkasten of simpelweg het niet of op hogere panlatten aanbrengen van vogelwerende maatregelen. Uiteraard is ook het ophangen van nestkasten een mogelijkheid.

Tijdens het broedseizoen zijn broedgevallen van algemene broedvogels zoals Merel, Zanglijster, Roodborst en Houtduif in de houtige begroeiing mogelijk. Ook zijn nestlocaties aangetroffen van de Huiswaluw, Boerenwaluw, Witte kwikstaart en Zwarte roodstaart. Een ruwe indicatie van het broedseizoen is de periode half maart - half augustus. Uitsluitend van belang is het feit of bezette nesten aanwezig zijn, ongeacht de periode. Eerdere of latere broedgevallen van met name duiven zijn bijvoorbeeld mogelijk. In geval van bezette nesten moet gewacht worden de werkzaamheden totdat vogels het nest vrijwillig permanent verlaten hebben.

3.2 Vleermuizen

Op het perceel zijn potentiële vaste, jaarrond beschermde rust- of voortplantingsplaatsen van vleermuizen aangetroffen. De woning met bijgebouw is geschikt voor vleermuizen en de sloop zal daarom mogelijk tot aantasting of vernieling van jaarrond beschermde verblijfplaatsen of doden/ verwonden van individuen leiden. Zo zijn diverse openingen bij nokpannen te zien waar soorten als Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis aangetroffen kunnen worden. Om te bepalen of vleermuizen daadwerkelijk gebruik maken van de woning en het bijgebouw is nader onderzoek nodig in de vorm van 4 nachtelijke inventarisaties conform de richtlijnen van het Vleermuisprotocol 2017 (Zoogdiervereniging en Netwerk Groene Bureau's). Met behulp van 2 inventarisaties in de periode 15 augustus - 30 september (paar- en zomerverblijven) en 2 inventarisaties in de periode 15 mei - 15 juli (zomer- en kraamverblijfplaatsen) wordt duidelijk of er sprake is van overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen, en daarmee of een ontheffing inclusief goedgekeurd mitigatieplan noodzakelijk is. Voor de overige bijgebouwen geldt dat deze ongeschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Overige terreindelen, en dan met name de noordelijke perceelgrens

en luwte rond bebouwing, worden mogelijk gebruikt als foerageergebied. Het belang als foerageergebied zal beperkt zijn, van essentieel foerageergebied is geen sprake door de vele overgangen van bos naar open agrarisch terrein in de directe omgeving van de locatie.

De bouw van een tweetal woningen biedt in potentie mogelijkheden voor gebouwbewonende vleermuizen. Dit kan bijvoorbeeld door toegang tot de spouw te bieden via enkele open stootvoegen op een hoogte van minimaal 3 meter, het creëren van spleetvormige toegangen tot ruimtes achter daklijsten (afmeting opening circa 1,5 x 10 cm) of bijvoorbeeld gevelbetimmeringen. Meer voorbeelden van vleermuisvoorzieningen zijn bijvoorbeeld te vinden via de zoogdiervereniging, www.vleermuizenindestad.nl en diverse andere websites. Ook Ruimte voor Advies adviseert u graag vrijblijvend.

3.3 Grondgebonden zoogdieren

Op de projectlocatie worden voornamelijk kleine, zeer algemene zoogdiersoorten verwacht. De werkzaamheden kunnen tot negatieve effecten op deze soorten leiden, bijvoorbeeld door de aantasting van holen en gangenstelsels. Omdat een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt, moet alleen rekening gehouden worden met de algemene zorgplicht die voor alle dieren en planten geldt. Vaste rust- en voortplantingsplaatsen of ander belangrijk leefgebied van marterachtigen en Eekhoorn ontbreken. De bestemmingsplanwijziging en voorgenomen ingrepen hebben geen effect op beschermde zoogdieren of hun leefgebied. Nader onderzoek naar beschermde zoogdiersoorten is derhalve niet aan de orde.

3.4 Overige soorten

Het vóórkomen van beschermde soorten uit overige soortgroepen (amfibieën, reptielen, vissen, ongewervelden) is op voorhand uitgesloten wegens het ontbreken van geschikt leefgebied of doordat de locatie buiten het bekende verspreidingsgebied valt. Negatieve effecten op beschermde soorten uit overige soortgroepen zijn derhalve op voorhand uit te sluiten. Voor enkele algemene amfibieën die mogelijk op de locatie voorkomen (Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander) bestaat een kans op aantasting van landhabitat, voornamelijk in de tuin rond de woning. Voor deze soorten heeft de provincie Gelderland een algemene vrijstelling bij ruimtelijke inrichting en ontwikkeling verleend.

4 GEBIEDSBESCHERMING

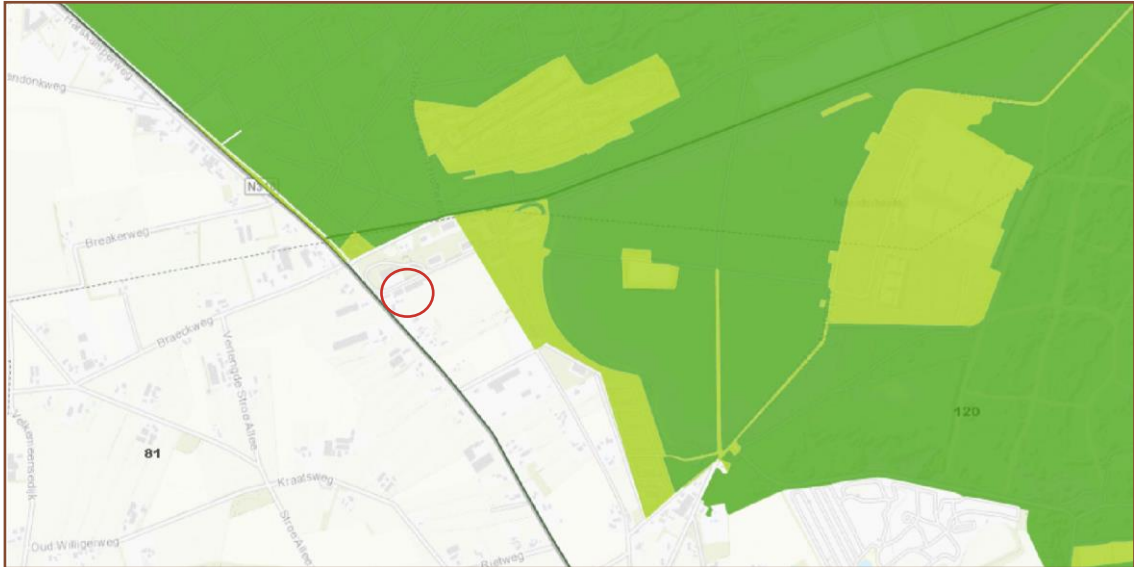
4.1 Gelders Natuurnetwerk (GNN) en Groene Ontwikkelingszone (GO)

De onderzoekslocatie ligt op 140 meter afstand van het deelgebied 'Harskampsche Zand' van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszone (GO). Het plangebied heeft geen binding met het GNN en de inrichting van het terrein sluit in geen enkel opzicht aan bij de kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen van het GNN. Externe invloeden op de kernkwaliteiten of doelstellingen zijn bovendien uitgesloten gezien de schaal en aard van de ingreep in relatie tot de afstand tot het GNN.

4.2 Natura 2000

De onderzoekslocatie ligt op ongeveer 140 meter afstand van Natura 2000-gebied Veluwe, zie afbeelding 4.2. Ondanks de relatief beperkte afstand zijn externe effecten op doelstellingen van kwalificerende habitattypen en soorten van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn redelijkerwijs uitgesloten. Verstoring van het Natura2000-gebied kan in theorie optreden door geluidsoverlast door bouw- en sloopwerkzaamheden. Door tussenliggende militaire laad- en losstation is er in de huidige situatie al sprake van momenten met harde piekgeluiden, zo maakte het locatiebezoek duidelijk. Tijdelijke toename van geluidsniveau door de werkzaamheden zal met zekerheid geen wezenlijk effect hebben op soorten als Wespandief en Zwarte specht die in de omgeving voorkomen. Overige aangewezen doelsoorten van Vogel- en Habitatrichtlijn komen niet op korte afstand van het plangebied voor. De werkzaamheden leiden met zekerheid niet tot invloed op doelstellingen van broedvogels of andere aangewezen soorten.

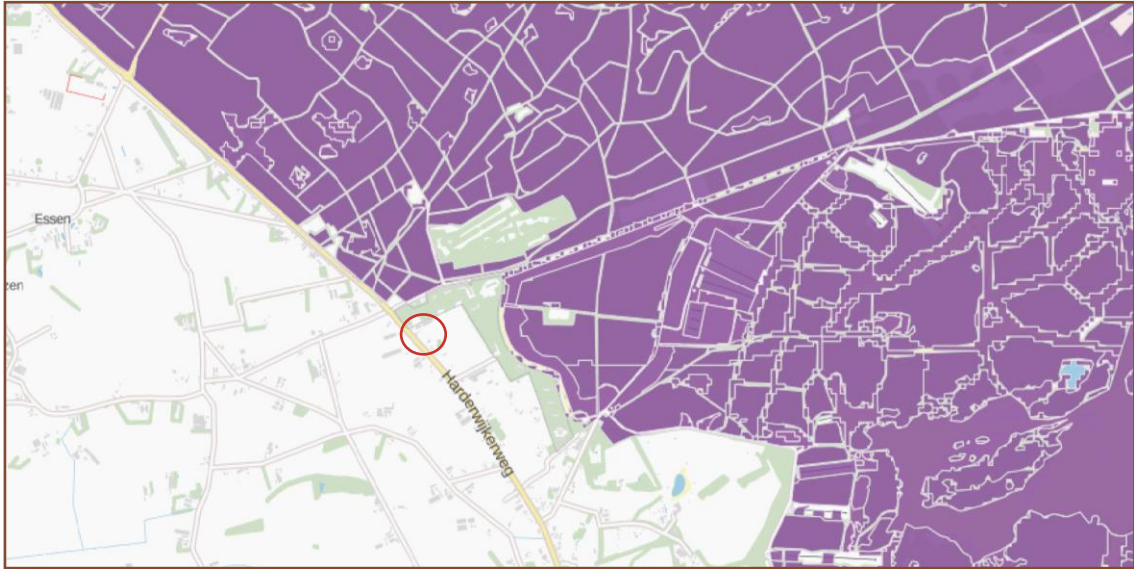
Het plangebied ligt op relatieve korte afstand (circa 140 meter) ten opzichte van stikstofgevoelige habitattypen. Een PAS-berekening is nodig om te bepalen of er sprake kan zijn van externe effecten door tijdelijke of permanente verandering in stikstofdepositie op gevoelige aangewezen habitattypen en leefgebieden. Wanneer de grenswaarde wordt overschreden is een vergunning vereist om de werkzaamheden uit te mogen voeren. Toename in stikstofuitstoot kan worden veroorzaakt door tijdelijke effecten tijdens de sloop- en bouwwerkzaamheden. Of er in de toekomstige gebruiksfase sprake is van een veranderde stikstofemissie ten opzichte van de referentiesituatie dient eveneens berekend te worden in online rekenprogramma Aeries. Mogelijk vraagt bevoegd gezag om een PAS-berekening. Bewaar de resultaten van de berekening ook wanneer er geen sprake blijkt te zijn van een overschrijding van de grenswaarde. Gezien de aard van de plannen worden geen grote wijzigingen in stikstofemissie en -depositie verwacht. De grenswaarde voor Natura 2000-gebied is echter sinds zeer kort na de invoering van de PAS verlaagd van 1 mol/ha/j naar 0,05 mol/ha/j doordat er sprake is van chronische overbelasting van stikstofgevoelige habitattypen. Naar verwachting duurt deze situatie voorlopig nog voort. Indien er sprake is van een toename > 0,05 mol/ha/j is een vergunning nodig. Of er ontwikkelingsruimte beschikbaar is wordt pas duidelijk op het moment dat de vergunning wordt aangevraagd, het is niet mogelijk om voor plannen een PAS-vergunning aan te vragen.

Afb. 4.2 : Ligging plangebied (rode cirkel) ten opzichte van Gelders Natuurnetwerk (donkergroen) en Groene Ontwikkelingszone (lichtgroen). De locatie ligt op 140 meter afstand van het Gelders Natuurnetwerk en de Groene Ontwikkelingszone. Bron ondergrond: Atlas van Gelderland, provincie Gelderland (<http://kaarten.gelderland.nl/viewer/app/AtlasGelderland>).

Afb. 4.1 : Ligging plangebied (rode cirkel) ten opzichte van het Natura2000-gebied 'Veluwe'. De minimale afstand tot beschermde natuurgebieden bedraagt ongeveer 140 meter. Bron ondergrond: Atlas van Gelderland, provincie Gelderland (<http://kaarten.gelderland.nl/viewer/app/AtlasGelderland>).

Afb. 4.3 : De ligging van stikstofgevoelige habitattypen ten opzichte van de plangebied (rode cirkel). Het projectgebied ligt circa 140 m van stikstofgevoelige habitattypen. Door de afstand, aard en de omvang van het project lijkt een extern effect door veranderde stikstofemissie en -depositie niet aan de orde. Voor de zekerheid kan een proefberekening worden uitgevoerd in Aeries Calculator (<https://calculator.aeries.nl/calculator/>).

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

5.1. Overzicht van de bevindingen

<u>Soortgroep</u>	<u>Aanwezig</u>	<u>Effect</u>	<u>Aanbevelingen</u>
Flora - beschermde soorten	niet	geen	geen
Vleermuizen - verblijfplaatsen	waarschijnlijk	mogelijk	zie bij 5.2
Vleermuizen - vliegroutes	mogelijk	mogelijk	zie bij 5.2
Vleermuizen - essentieel foerageergebied	waarschijnlijk	mogelijk	zie bij 5.2
Zoogdieren - gebouwbewonend	niet	geen	geen
Zoogdieren - grond-/boombewonend	niet	geen	geen
Zoogdieren - vrijgestelde soorten	zeker	negatief	zorgplicht
Vogels - jaarrond beschermde nesten	zeker	negatief	zie bij 5.2
Vogels - algemene broedvogels	zeker	mogelijk	zie bij 5.2
Amfibieën - vrijgestelde soorten	beperkt mogelijk	mogelijk	zorgplicht
Overige beschermde soorten	niet	geen	geen

5.2 Conclusies en aanbevelingen

- Sloop van de woning met bijgebouw leidt mogelijk tot verwonden, doden, verstoren of vernieling van vaste, jaarrond beschermde rust- of verblijfplaatsen ten aanzien van Huismus en gebouwbewonende vleermuizen. Nader onderzoek naar deze soortgroepen is noodzakelijk omdat de ingrepen kunnen leiden tot negatieve effecten op de functionele leefomgeving van voornoemde soorten.
- Nader onderzoek is uitsluitend nodig voor de woning en het bijgebouw. Het onderzoek dient te worden uitgevoerd door een deskundige* op het gebied van de betreffende soort. De quickscan geeft geen aanleiding tot vervolgonderzoek naar de overige bebouwing en terreindelen.
- Nader onderzoek naar vleermuizen dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen van het Vleermuisprotocol 2017 (opgesteld door o.a. Zoogdierverseniging & Netwerk Groene Bureaus). Indicatief houdt dit in: 2x nachtelijke inventarisatie in de periode 15 augustus - 30 september (paar- en winterverblijven) en 2x nachtelijke inventarisatie in de periode 15 mei - 15 juli (zomer- en kraamverblijven).
- Nader onderzoek naar Huismus dient te worden uitgevoerd in de vorm van 2 gerichte inventarisaties in de periode 1 april - 15 mei (evt. medio juni). Een andere methode, het lichten van pannen buiten het broedseizoen om te zoeken naar nesten, zal in dit geval relatief arbeidsintensief en onpraktisch zijn en geeft mogelijk een minder accuraat beeld. Zo is soms niet duidelijk of het om oude nesten gaat.

- Als uit nader onderzoek blijkt dat sloop van de woning en bijgebouw leidt tot overtreding van verbodsartikelen genoemd in de Wet natuurbescherming (zoals verstoren, vernietigen of beschadigen van jaarrond beschermde verblijfplaatsen) dient ontheffing aangevraagd te worden en wordt de mate van mitigerende of compenserende maatregelen bepaald. Ook dient onder andere sprake te zijn van een wettelijk genoemd belang, bijvoorbeeld aanwezigheid van te verwijderen asbest.
- Het eventueel verwijderen van opgaande beplanting (bomen, struiken,) kan tijdens het broedseizoen leiden tot vernieling van nesten van algemene broedvogels. Voer dergelijke werkzaamheden daarom buiten het broedseizoen uit. Het broedseizoen is geen vaste periode maar voor de meeste te verwachten soorten is de periode half maart - begin september een goede indicatie. Echter, uitsluitend van belang is of broedgevallen aanwezig zijn. Bezette nesten mogen nooit aangetast of vernield worden, wees daarom ook alert buiten de periode 15 maart - 1 september en stel werkzaamheden zo nodig uit.
- Sloop van de woning met bijgebouw, stal 4 en de kapschuur dient in principe te worden uitgevoerd buiten het broedseizoen, tenzij een broedvogelcheck door een erkend deskundige (bijv. ecooloog) maximaal enkele dagen voorafgaand aan sloopwerkzaamheden uitwijst dat er geen bezette nesten zijn. Tot vernielen van nesten van de algemene broedvogels Huiszwaluw, Boerenzwaluw, Witte Kwikstaart, Zwarte roodstaart.
- Houd tijdens het broedseizoen bij voorkeur een verstoringsvrije zone van enkele meters rond de begroeiing en snoei en/of de begroeiing sterk terug voorafgaand aan het broedseizoen om broedgevallen te voorkomen.
- Effecten op overige beschermde soorten zijn uitgesloten omdat er geen aanwijzingen zijn dat dergelijke soorten binnen invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen.
- De ontwikkelingen voortvloeiend uit de bestemmingsplanwijziging leiden niet tot tijdelijke of permanente effecten op doelstellingen of kernkwaliteiten van beschermde natuurgebieden (Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland).
- Gezien de afstand van het project ten opzichte van stikstofgevoelige habitattypen in relatie met de omvang van het project is geen PAS-berekening noodzakelijk.
- Ten aanzien van alle dieren en planten (beschermd of niet beschermd) geldt dat men zich dient te houden aan de algemene zorgplicht. Dit houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna naar redelijkheid zoveel mogelijk voorkomen moeten worden. In dit specifieke geval zijn naar verwachting geen speciale maatregelen nodig.
- Tijdens werkzaamheden dient lichtverstoring voorkomen te worden. Uilen en vleermuizen zijn erg gevoelig voor lichtverstoring. Voorkom uitstraling van eventuele bouwlampen en andere verlichting richting de boomkronen. Dit kan bijvoorbeeld door toepassen van afschermd armaturen en beperken van verlichtingshoogte. Van mogelijke lichtverstoring van vleermuizen is uitsluitend sprake in de actieve periode van vleermuizen, grofweg tussen zonsondergang en zonsopkomst in de periode april - november.
- Wanneer tijdens werkzaamheden toch beschermde soorten worden aangetroffen dienen werkzaamheden tijdelijk te worden stilgelegd en moet contact worden opgenomen met een deskundige (volgens omschrijving van het Ministerie van EZ) op het gebied van flora en fauna.

Overleg met de deskundige moet duidelijk maken hoe met de ontstane situatie kan worden omgegaan.

- *Extra: Ruimte voor Advies promoot natuur in stad & land. Zo is het op erven in het buitengebied vaak met relatief weinig moeite mogelijk om huismussen, vleermuizen, zwaluwen en andere dieren een plek te geven. Breng bijvoorbeeld nestvoorzieningen en andere verblijfplaatsen aan, pas inheemse beplanting toe, wees terughoudend met verlichting en bestrating en royaal met groen.*
- *De nieuwe woningen worden voorzien van een pannendak. Dit biedt kansen wat betreft nestgelegenheid, zolang de vogels toegang hebben tot de ruimte onder de onderste pannenrijen. Plaats bijvoorbeeld vogelvides, of vogelschroot op de tweede panlat of hoger. Mogelijk biedt de nieuwbouw ook kansen voor vleermuizen, bijvoorbeeld door het toegankelijk maken van de spouw d.m.v. open stootvoegen op minimaal 3 meter hoogte. Een mogelijk alternatief is het ophangen van kasten. Voor zowel mussen als vleermuizen zijn speciale nestkasten verkrijgbaar. Hang vleermuiskasten bij voorkeur in de zon en vogelkasten juist op het noorden of oosten (uit de zon en regen). Op internet zijn veel tips te vinden over het ophangen van kasten en aantrekkelijk maken van de omgeving voor deze en andere dieren. Uiteraard kunt u ook vrijblijvend met De Slijpkruik contact opnemen als u vragen heeft over dit onderwerp.*

** Definitie deskundige*

Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis moeten zijn opgedaan doordat de deskundige:

Op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of

Op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of

Als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau; en/of

Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

6 WETTELIJK KADER

6.1 Inleiding

In Nederland is de wetgeving omtrent de bescherming van natuurwaarden gesplitst in soortbescherming en gebiedsbescherming. De bescherming was voorheen geregeld in respectievelijk de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. Voor houtopstanden gold de Boswet. Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden die de bovenstaande wetten vervangt. Wat betreft gebiedsbescherming is er weinig veranderd. Op het gebied van soortenbescherming hebben zich diverse wijzigingen voorgedaan. Zo zijn veel planten en vissen onder de nieuwe wet niet meer beschermd, terwijl een aantal zeldzame dagvlinders en libellen juist zijn toegevoegd. Verder is het bevoegd gezag in de meeste gevallen GS van de provincie, waar dat eerder de RVO was. De provincies hebben meer zeggenschap over het beleid, wat zich vooral uit in het feit dat er verschillen zijn in de vrijstellingslijsten van soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting of bestendig beheer en onderhoud vrijstelling geldt. Meer informatie over de Wet natuurbescherming is onder andere terug te vinden op de websites van de Rijksoverheid en de verschillende provincies.

6.2 Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming was voorheen opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998 en heeft de bescherming en instandhouding van natuurgebieden in Nederland als doel. Daartoe zijn gebieden aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn (VR-gebieden), Habitatrictlijn (HR-gebieden) en het Verdrag van Ramsar (Wetlands). Beschermden Natuurmonumenten vervallen onder de Wet natuurbescherming omdat deze vrijwel geheel samenvallen met **Natura 2000-gebieden**. De VR- en HR-gebieden worden samengevat onder de noemer Natura 2000. Voor de Natura 2000-gebieden worden/zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor specifieke vogelsoorten of habitats. Deze kunnen van gebied tot gebied verschillen. De hierboven genoemde gebieden kunnen overlappen. Activiteiten die een negatief effect hebben op Natura 2000-gebieden zijn verboden. Dat geldt ook voor activiteiten buiten de gebieden die een negatief effect hebben binnen het gebied. Voor activiteiten is een vergunning mogelijk. Een vergunning wordt pas afgegeven wanneer een zogenaamde 'habitattoets' is doorlopen. Hieruit moet blijken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en geen verstoring van soorten optreedt. Een vergunning wordt afgegeven door de betreffende provincie.

Het **Gelders Natuurnetwerk** (hierna **GNN**) en de **Groene Ontwikkelingszone** (hierna **GO**) komen voort uit het herdefiniëren van de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS) door de provincie Gelderland. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. In het **GNN** is uitsluitend sprake van een natuurbestemming. Binnen het **GNN** zijn ruimtelijke ontwikkelingen slechts mogelijk wanneer deze van groot algemeen of provinciaal belang zijn én er geen reële alternatieven zijn. Er geldt dan wel een compensatieverplichting om negatieve effecten teniet te doen. De **GO** bestaat uit 'niet natuurlijke' elementen van de voormalige EHS zoals infrastructuur en bebouwing. In de **GO** liggen meer ontwikkelingsmogelijkheden voor bijvoorbeeld bedrijven. De begrenzing en doelstellingen van **GNN** en **GO** worden door de provincie vastgesteld en is in verwerkt in de omgevingsvisie en -verordening.

6.3 Soortenbescherming

Onder de Wet natuurbescherming zijn verschillende beschermingsregimes te onderscheiden: soorten van de Vogelrichtlijn (VR), soorten van de Habitatrichtlijn (HR) en overige beschermde soorten genoemd in bijlage A behorend bij artikel 3.10 van de Wnb. Daarnaast hebben provincies de vrijheid om voor bepaalde soorten uit de laatste categorie vrijstelling te verlenen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer en onderhoud. Gedetailleerde informatie over het onderdeel soortenbescherming, inclusief lijsten van beschermde soorten, is onder meer te vinden op de website van de Rijksoverheid.

6.4 Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringsfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort onder de Wet natuurbescherming nodig. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.